

تقوا و فجور

درس
دوازدهم

خدا از انسان چه می خواهد؟ آیا تاکنون در این باره اندیشیده اید؟ راه رسیدن به آن چه خدا از ما می خواهد، چیست؟ پاسخ یک کلمه است: تقوا!
حقیقت تقوا چیست؟ متقین چه کسانی اند؟ در عصری که فساد و گناه زندگی انسان ها را فرا گرفته است، چگونه می توان از اهل تقوا بود؟ تأثیر تقوا و فجور در جامعه ی بشری چیست؟

شناخت واژه

وَقَى، يَقِي (وَقَايَةً) فَلَانًا: او را از هرچه به وی آزار و زیان می رساند، نگه داری کرد.

تَقْوَى: اسم مصدر و به معنای خود را محفوظ داشتن است؛ و تقوای الهی، یعنی آن که انسان خود را در محضر خدا بداند تا واجبات را انجام دهد و محرّمات را ترک کند.

فَجَرَ (ج) فَجْرًا: شکافت

فَجَرَ (ج) فُجُورًا: نافرمانی کرد، گناه کرد، حریم الهی را شکست.

جست و جو

از دو ریشه‌ی تقوا و فجور چه کلماتی در زبان فارسی به کار می‌رود؟ معنای آن‌ها را بررسی کنید.

کاربرد در قرآن

برای آشنایی بیش‌تر با کاربردهای مختلف این دو ریشه در قرآن، جدول زیر را کامل کنید.

ت.ج.	واژه	عبارت قرآنی	مشخصات صرفی واژه	معنای واژه
۱	وَقِيَ	فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَّرُوا <small>غافر ۴۵</small>	فعل ماضی مفرد مذکر غائب	
۲	قِ	وَفِيهِمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ <small>غافر ۷</small>	فعل امر مفرد مذکر مخاطب	
۳	اتَّقُوا	لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ <small>آل عمران ۱۵</small>		
۴	فَاتَّقُوا	وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ <small>مؤمنون ۵۲</small>		
۵	اتَّقِيئَنَّ	إِنْ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَحْضَعْنَ بِالْقَوْلِ <small>احزاب ۳۲</small>		
۶	اتَّقَى	إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ <small>حجرات ۱۳</small>		
۷	فُجِرَتْ	وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِرَتْ <small>انفطار ۳</small>		
۸	الْفَجْرَةَ	أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجْرَةُ <small>عبس ۴۲</small>		

قرآنت و ترجمہ

۱۔ یا ایُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَکُمْ وَ أَهْلِیْکُمْ نَارًا

تحریم ۶

۲۔ وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا * فَالْهَمَّهَا فَجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا
قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا * وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا

شمس ۷ تا ۱۰

۳۔ اَمْ نَجْعَلُ الَّذِینَ ءَامَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كَالْمُفْسِدِیْنَ فِی الْاَرْضِ
اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِیْنَ كَالْفُجَّارِ

ص ۲۸

۴۔ اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِیْ نَعِیْمٍ
وَ اِنَّ الْفُجَّارَ لَفِیْ جَحِیْمٍ

انفطار ۱۳ و ۱۴

۵- بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ،

... تا در آن چه پیش رو (در طول زندگی خود) دارد گناه کند.

يَسْأَلُ آيَانَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

قیامت ۶ و ۵

۶- وَ مَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ

و تَرَوْدُوا^۱ فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى

و اتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ

بقره ۱۹۷

۷- أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ

لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ

ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

یونس ۶۲ تا ۶۴

۱- توشه برگزید

۸- لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا^۱ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
 وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ
 وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ
 وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ^۲
 وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
 وَءَاتَى الزَّكَاةَ
 وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا
 وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ^۳
 أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا
 وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

بقره ۱۷۷

۱- بجرخانید

۲- بردگان

۳- هنگام جنگ

تمرینات

تمرین اول — با دقت و تدبیر در آیات درس و آیات ۱ تا ۵ بقره، ۱۳۳ تا ۱۳۵ آل عمران و ۱۵ تا ۱۹ ذاریات، ویژگی‌ها و صفات متقین را برشمارید.

تمرین دوم — مشتقات ریشه‌ی «وَقَفَى» را از آیات ۳۷ رد، ۸۱ نحل، ۶۳ مریم، ۲۴ زمر، ۲۷ طور و ۱۷ لیل استخراج و با توجه به این آیات، این مشتقات را معنا کنید.

تمرین سوم — با مراجعه به آیات درس و نیز آیات ۷۲ مریم، ۳۵ رد و ۲ مائده، کلماتی را که در مقابل مشتقات «وَقَفَى» آمده، استخراج کنید و با استفاده از آن‌ها، مصادیق مختلف «تقوا» را بیان کنید.

تمرین چهارم — مشتقات ریشه‌ی «فَجَر» را از آیات ۶۰ بقره، ۷۸ و ۹۰ اِسرائ، ۲۷ نوح و ۶ انسان استخراج کرده و با توجه به این آیات، این مشتقات را معنا کنید.

پیشنهاد^۱ : با مطالعه‌ی آیات ۱ تا ۴ سوره‌ی نوح، ۱۰۵ تا ۱۷۹ سوره‌ی شعراء، ۱۶ عنکبوت، ۶۲ و ۶۳ زخرف و ۱۰۱ و ۱۰۲ آل عمران، فهرستی را از نام پیامبران الهی که در این آیات آمده و مهم‌ترین دستورات و توصیه‌های آن‌ها تهیه کنید.

۱- این تمرین اجباری نیست و انجام آن به هر میزان به عنوان فعالیت آزاد خارج از کلاس محسوب می‌شود و امتیاز دارد.

حکمت

قرآن کریم :

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

طلاق ۲ و ۳

